

📖 לקט פנינים לפרשת השבוע – 'כי תישא' 📖

📖 "בית מדרש בוואצפ" 📖

א'– "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' בְּפֻקֹּד אֹתָם" (ל', יב')

בפרשיות תרומה תצוה וכי תשא מדובר על תרומת עם ישראל למשכן בכדי לכפר על עוון העגל מדה כנגד מדה, כשם שנתנו זהב עבור העגל כעת יתנו נדבה למשכן ואף על פי שפרשיות אלו נכתבו לפני פרשת העגל מכל מקום כבר אמרו חז"ל (פסחים ו: רש"י בהעלותך ט, יא) "אין מוקדם ומאוחר בתורה".

וכשביקש הקב"ה למנות את ישראל ולראות כמה נותרו מהמגפה ציווה למנותם בדווקא לפי השקלים ולא לפי הגולגולת, בכדי שלא תשלוט בהם עין הרע כמו שכתוב (שמואל א, טו) "וַיִּפְקְדֵם בַּטָּלָאִים" שכשספר שאול את העם לא ספר לפי גולגולת אלא לפי הטלאים (רש"י, ורבינו בחיי)

וכשציווה הקב"ה את משה למנות את עם ישראל אמר כי תשא ולא אמר בלשון ציווי "שא את ראש בני ישראל" להורות לדורות שתמיד כשתרצו למנות את ישראל לא תמנו לפי הגולגולת (הרמב"ן) ומטעם זה אמרו רבותינו ז"ל בתלמוד (בבא מציעא מ"ב)

שאין הברכה מצויה בדבר המנוי (עיין מהרש"א שם) כי
הברכה הינה כוח פנימי של קדושה והקדושה מחבבת רק
צניעות וסתר מה שאין כן דבר גלוי ומנוי ששולטים בו
כוחות חיצוניים רעים ואין הברכה יכולה להגיע אליו
(האדמו"ר מסוכטשוב ז"ל)

טעם נוסף כי ברגע שמונים אחד אחד אז גם בשמים
בודקים כל אחד בפני עצמו האם ראוי הוא או לא, אבל
כשעם ישראל נמנים כאחד שזה מורה על האיגוד והשלום
שביניהם אז הקב"ה מרחם עליהם. וכמו שאמר רבי יוסי על
הכתוב (הושע ד') "חָבּוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ" אפילו
שכולם עובדים עבודה זרה ("עֲצָבִים") אם הם ("ב"חבור")
בשלום ("הִנֵּחַ לוֹ") אין הדין שולטת עליהם (זוהר הקדוש
פרשת מקץ דף ר' עמ' ב')

ולכן תפלה בצבור יש לה מעלה מיוחדת כי אז כולם
מתאגדים, וכמו שאמרו דורשי רשומות "צבור" ראשי תיבות
צ'דיקים ב'נונים ור'שעים, לומר שכשמתפללים בציבור אף
אם לא כולם ראויים, התפילה עולה לרצון יחד עם תפלת
הצדיקים. ולכן גם פיו של החזן נחשב כפיהם של הצבור
וחל אסור מוחלט מלדבר דברים בטלים חס ושלום וכפי
שפסק מר"ן בשו"ע (אור"ח סי קכ"ד ז) וז"ל, "לא ישיח שיחת
חולין בשעה ששליח צבור חוזר התפילה ואם שח הוא
חוטא וגדול עווננו מנשוא וגוערים בו" ואף לדבר דברי תורה
כתבו הפוסקים לאסור ודלא כאותם המתחסדים וקוראים
תהלים או מעמדות דווקא באמצע חזרת השליח ציבור.
(לבוש יוסף)

ב'– "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל', יב')

אִיתָא בַּגְמָרָא (בְּבֹא בִתְרָא דְּף יו"ד): אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר
מֹשֶׁה לְפָנָי הַקֵּב"ה בְּמָה תִּרְוּמִם קָרַן יִשְׂרָאֵל אָמַר לוֹ בְּכִי
תִּשָּׂא.

פִּרְשׁ רַש"י ז"ל קח מֵהֶם כּוֹפֵר לְצַדִּיקָה.
אֶפְשָׁר בְּמָה נִשְׁאֲמָרוּ לְקַמִּיָּה [בְּהַמְשָׁךְ] דְּשִׁקּוּלָה צַדִּיקָה כָּכֹל
הַמְצוּוֹת, וְזֶה נִשְׁשָׂאֵל: בְּמָה תִּרְוּמִם קָרַן יִשְׂרָאֵל, דְּאִיךְ יִתְכַּן
שְׂיִקְיָמוּ תִּרְי"ג מְצוּוֹת, וְאָמַר לוֹ בְּכִי תִשָּׂא דְצַדִּיקָה
הִי [הִינֵה] כָּכֹל הַמְצוּוֹת, וְכֵן רָאשֵׁי תִּבּוֹת נָשֶׁל "תִּשָּׂא אֶת
רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" גִּימָטְרִיָּא תִּרְי"ג.
(הַחִיד"א – מְרָאִית הָעֵין, בְּבֹא בִתְרָא)

ג' – "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפַקּוּדֵיהֶם וְנִתְּנוּ אִישׁ
כּוֹפֵר נַפְשׁוֹ" (ל', יב')

כַּשֶּׁתְּבוֹאוּ לַמִּנּוֹת מִנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
צָרִיךְ לַמִּנּוֹת אֶחָד שֶׁמוֹכֵן לַתֵּת אֶת עֲצָמוֹ כְּכּוֹפֵר נַפֶּשׁ
וּלְמַסּוֹר נַפְשׁוֹ בַּעַד כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.
(הַאֲלִשִּׁיךְ הַק')

ד' – "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ וְגו'" (ל', יב')

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" שֶׁתִּקַּח מֵהֶם
צַדִּיקָה, וְהַצַּדִּיקָה נִחְשָׁב "לְפַקְדֵיהֶם" [כְּמוֹ שֶׁקִּיָּמוּ כָּל
הַפְּקוּדִים], כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (נְחֻמִּיָּה י') "וְהַעֲמַדְנוּ עָלֵינוּ
מְצוּוֹת", כְּמִבּוֹאָר פֶּרֶק קָמָא דְּבִתְרָא [שֶׁשִּׁקּוּלָה צַדִּיקָה כָּכֹל
הַמְצוּוֹת]. וְלֹא תַחֲוֹשׁ לְפִי שֶׁרָאִיתָ בְּעָלֵי צַדִּיקָה
שֶׁיִּרְדּוּ [מִנְכַּסִּיָּהֶם], דַּע "וְנִתְּנוּ" לְמַפְרַע "וְנִתְּנוּ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
רַבְּנוּ בַּעַל הַטּוֹרִים, לוֹמַר שֶׁהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן פַּעַם
אַחֲרֵת, וְזֶה וְדָא, וְמָה שֶׁרָאִיתָ, טַעַם יֵשׁ. וְכִי תִימָא אֲנִי רוֹצֶה

לְהַנִּיחַ לְבָנִי, לָזֶה אָמַר "אִישׁ כֶּפֶר נִפְשׁוֹ", אִיךָ תִּנְיַח נִפְשְׁךָ
הַמְּלָאָה לָּהּ עֲוֹנוֹת וְלֹא תִטּוֹל חֵלֶק אֶחָד לְפָחוֹת כְּמוֹ בֶּן בֵּין
הַבָּנִים. "לֹה", נְשִׁיָּהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, נִשְׁהוּא צִוָּה עַל צְדָקָה, וְזֶהוּ
"בִּפְקֹד אֹתָם", לְיִשְׂרָאֵל. וְצְדָקָה תִצְּלֵל מִמּוֹת, וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם
נֶגֶף.

(הַחִיד"א – כֶּסֶּא דְדָוִד דְּרוּשׁ ט)

ה' – "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם" (ל', יב')
מֵהוּ בִּאֹר הַמִּילָה "לְפָקְדֵיהֶם"?

ה"קְדוּשָׁת לִוִּי" מִסְבִּיר שִׁישׁ לִפְרֵשׁ מִילָה זֶה מִלְשׁוֹן חֲסֵרוֹן, עַל
דֶּרֶךְ מֵה שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֹא, מֵט): "וְלֹא נִפְקֹד מִמֶּנּוּ אִישׁ".

וּבִאֹר הָעֲנִיִּין הוּא, שְׁכָל עוֹד סְבוּר הָאָדָם שִׁישׁ בּוֹ מַעֲלֹת
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים – הִרִי שְׁמוּכִיחַ הוּא בַּמַּעֲשִׂי שֶׁאֵין בּוֹ
מֵאוּמָה, לֹא עָלִיה וְהַתְּעִלּוֹת, אֲלֹא יִרְדָּה וּנְפִילָה.
וְאִימָתִי הַתְּעִלּוֹת הֵינָה אֲמִיתִית? רַק כֹּאשֶׁר הוּא סְמוּךְ
וּבִטּוּחַ שֶׁאֵין בּוֹ כְּלוּם.

רִמְזָה לְדַבֵּר יֵשֶׁנּוּ בַּפִּסּוּק שְׁלִפְנֵינוּ: "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם" – הָאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּמִּצְבָּה שֶׁל עָלִיָּה
וּנְשִׁיָּאָה, רַק כֹּאשֶׁר "לְפָקְדֵיהֶם" – הוּא חֵשׁ בַּעֲצָמוֹ חֲסֵרוֹן
וְהַעֲדָר.

עַל עֲנִיִּין זֶה הִיָּה הָרַבִּי מִקּוֹצֵק נוֹהֵג לִקְרֹא אֶת הַפִּסּוּק
(בַּמִּדְבָּר יט, ב) "אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל"
– כָּל הַסְּבוּר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מוֹם, הִרִי זֶה עֲצָמוֹ מֵהוּוֹה אוֹת
וְסִימָן שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מַעֲלָה!

(וּמִתּוֹק הָאוֹר הָרַב שְׁלֵמָה לוֹוִינְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א)

ו' – "וְנָתַנּוּ ... וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף" (ל', יב')

בספר "תפוחי חיים" ממליץ פסוק זה על אותם אנשים
שנותנים צדקה רק כשחם וחלילה קורה איזה דבר לא טוב
בסביבתם.

ועל זה אומר הפסוק "ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם",
שלא יתנו צדקה רק בשעה שיש נגף.

ז'- "וְנָתַנוּ אִישׁ כְּכֹפֶר נַפְשׁוֹ לָהּ" (ל', יב')

רַבֵּנוּ בַּעַל הַטּוֹרִים בְּפֶרֶךְ פְּרָאוֹתָיו כָּתַב "וְנָתַנוּ" גַּם לַמַּפְרֵעַ
"וְנָתַנוּ", כִּי מָה נְשִׁיתָן, יוֹתֵן לוֹ מֵאֵת ה'!

וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז בְּמֵאֵי דִתְנִן [בְּמָה נִשְׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה] "הוּוּ
כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְשִׁים אֶת הָרַב שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרִס".
וְהַתּוֹסְפוֹת פָּרֶק קָמָא דְרֵאשׁ הַשְּׁנָה רָמוּ לָהּ מִירְמָא אֲדִתְנִיא
הֵתָם [הִקְשׁוּ מֵהֵנָּא מֶר בְּבִרְיֵיתָא שָׁם]: הָאוֹמֵר סָלַע זֶה
לְצַדִּיקָה בְּשִׁבְלֵי שִׁיחִיהָ בְּנֵי אוֹ שְׁאֲזָכָה לְעוֹלָם הַבָּא, הֵרִי זֶה
צָדִיק גָּמוּר. וְהָרַב מֵהֵר"ש פְּרִימוֹ פָּרִיק לָהּ [תִּרְץ
הַקּוֹשִׁיא] דְּמִתְנִיתִין אֵיירִי [שֶׁהַמִּשְׁנָה מְדַבֶּרֶת] בְּגוֹף הַמַּצּוֹת,
אֲבָל אִם מוֹסִיף בְּדָבָר שְׁאִינוּ חַיִּב הַתּוֹסְפֹת,
שָׂרִי [מוֹתֵר] לוֹמֵר בְּשִׁבְלֵי שְׁאֲזָכָה לְעוֹלָם הַבָּא וּלְחַיֵּי בְּנֵי
וְכִינֹצָא. דִּיִּיקָא נִמִּי דִּקְתָּנִי [וּמְדוּיָק גַּם בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה] סָלַע זֶה
לְצַדִּיקָה דְּכָבֵד יָצָא יְדֵי חוֹבֵת צַדִּיקָה כְּרָאוּי לוֹ, וְהוּא סוֹלֵ"עַ
סָלַע זֶה עַל מְנַת וְכוּ! וְזֶה רָמַז "וְנָתַנוּ", וְאִם אַחֵר וְנָתַנוּ עוֹד
יוֹסִיפוּ וְנָתַנוּ דְּבָר שְׁאִינוּ חַיִּב, אֲזַי מְצִי לְמִימָר [יְכוֹל
לֵאמֹר] שְׁאֲזָכָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ "אִישׁ כְּכֹפֶר נַפְשׁוֹ",
דְּבִתּוֹסְפוֹת שָׂרִי [מוֹתֵר].

(הַחִיד"א – פְּנֵי דָוִד)

ח'- "זֶה יִתְּנוּ" (ל', יג')

ברש"י: 'הראה לו כמין מטבע של אש ואמר לו כזה יתנו!
מה התקשה משה בצורך להראות לו מטבע של אש?
ומדוע ציווה אותו הקב"ה שיביאו לו תרומה, הלא 'לי הכסף
ולי הזהב נאום ה'?"

נראה שהיה זה מחסדי הקב"ה, שהרי בעת החורבן כילה
הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, ולולא זאת היה
ח"ו יוצא הקצף על עם ישראל חלילה וחס. זה היה אפשרי
רק על ידי שנתנו ישראל את נדבה מכספם לבנין המשכן,
ועל כן היה ביכולת ליקח זאת כופר לנפשם.
כשאמר הקב"ה שיתנו מחצית השקל "לכפר על
נפשותיכם". הבין משה שעתיד המקדש ליחרב בעוונותיהם
והתקשה משה והצטער על זה. הראה לו הקב"ה מטבע של
אש, כדי להפיס את דעתו, שאף שיחרב, הרי גם עתיד
להיבנות באש.

ט'- "זה יתנו כל העובר על הפקודים" (ל', יג')
הראה הקב"ה למשה כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית
השקל ואמר לו כזה יתנו. (רש"י)
מפרש החת"ס שמשה רבינו נתקשה במחצית השקל שבא
לכפר על בני", ואיך יתכפרו כל ישראל כולם באותה מטבע
- הצדיקים הגדולים כמו פשוטי העם לכולם כפרה שווה?
הראה לו הקב"ה מטבע של אש לרמוז לו שאמנם בנתינה
כולם שווים, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית
השקל, אבל באש ההתלהבות בזמן הנתינה ואופן הבאתה
בזה הם חלוקים וכ"א יתנה לכפרת נפשו.

י'- "זה יתנו כל העובר על הפקודים" (ל', יג')

"הראה הקב"ה למשה כמין מטבע של אש מתחת כיסא הכבוד"... (רש"י). מסביר בעל ה"נועם אלימלך", שציווהו לומר להם שיתנהגו עם כספם כמו אש, שאש שורפת ואש מחממת, אפשר להשתמש באש לתועלת ואפשר להשתמש לשריפה ח"ו. אם מתנהג כשורה בצדקה וגמילות חסדים אזי המצוה מגיעה עד כיסא הכבוד, ואם ח"ו מתנהג בכספו שלא כהוגן האש שורפתו.

יא" - "מחצית השקל" (ל', יג')

בא לרמז שעל האדם ליתן צדקה תמיד, ואינו יכול לפטור את עצמו ע"י נתינה גדולה בפעם אחת, אלא יתן ויחזור ויתן. לכן צייתה התורה ליתן רק מחצית השקל, ובפעם הבאה כשייתן זה ג"כ רק מחצית, כך שיצטרך להמשיך ליתן תמיד. דרש רבינו שלמה אלקבץ צייתה התורה שכל יהודי יתן רק מחצית השקל בלבד, לרמז כי כל יהודי בפני עצמו הוא רק חצי, וכאשר יתחבר לישראל יהיה שלם, יגיע לשלמות.
(כתב סופר)

יב" - "מחצית השקל בשקל הקדש" (ל', יג')

לשם מה כפל הכתוב לשונו, והרי יכול היה לומר 'מחצית שקל הקודש'?

מסכת שקלים פותחת: "באחד באדר משמיעים על השקלים ועל הכלאים". מה הקשר בין 'שקלים' ל'כלאים'? רבי יהונתן אייבשיץ ביאר, שעם ישראל הצטוו להביא דווקא מחצית השקל, לא להרבות ולא להמעיט, לרמוז שכל אחד מישראל הוא מחצית הגוף ורק בהתברועם

כלל ישראל נחשב הוא לגוף שלם. ברם עליו להתחבר ולהתאחד רק 'מין במינו', ולא עם אנשים שאינם הולכים בדרך הישר. לפיכך משמיעה המשנה 'על השקלים ועל הכלאים' כאחד.

לפי זה אפשר לפרש את כפל הלשון. הציווי להביא "מחצית השקל" מורה על מעלת האחדות בישראל, אולם יש להישמר ולהיזהר שיהיה זה "בשקל הקודש", שהאחדות של ה'שקל' תהיה ב'קודש', ולא עם מין שאינו מינו.

יג'- "העשיר לא ירבה" (ל'; טו')

בספר "שמעתי מרבי" כותב הרב ישראל צבי ברסטיצקי זצ"ל, ששמע מפי רבי אליעזר שלום ליטווסקי זצ"ל: העשיר, עינו רעה בנתינת צדקה, מפני שרוצה להרבות את הונו, לפיכך כתוב בפסוק "לא ירבה". כלומר, בזה שימנע מלתת, לא ירבה את הונו. ולעומתו הדל, דואג שבזה שנותן לצדקה יחסר לו לפרנסתו ולכן אומרת התורה "הדל לא ימעיט" אלא הקב"ה ישלם לו כפליים ממה שהוא נותן לצדקה.

יד'- "ואמלא אותו רוח אלוקים" (לא'; ג')

בא יהודי אל הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, ושיבח את בנו, הרה"ק בעל הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע, וסיפר על גאונותו ולמדנותו הנפלאה. ענה הדברי חיים, שעל גאונותו ראוי בני לתואר גאון, אבל אין זה מוכיח שראוי הוא להיות רבי.

המשיך היהודי לתאר את עבודתו המופלאה של הבן בתפילות ובתעניות וסיגופים, ענהו הדברי חיים, שאכן בכך הוא ראוי לתואר צדיק, איך עדיין אין זה מספיק להקרא

רבי.

היהודי המשיך וסיפר שבוקר אחד כשירד שלג חזק הלך הרה"ק משינאוא ברחוב והבחין ביהודי שאין לו מעיל וכולו רועד מקור, ומיד פשט את מעילו והלביש את העני כשהוא עצמו נשאר ללא מעיל.

בשמעו זאת, אמר הדברי חיים שעכשיו הוא רואה שבנו ראוי להקרא רבי.
(ילקוט מאיש לרעהו)

טו' – "אך את שבתותי תשמורו" (לא; יג')

אזהרה זו על שמירת שבת מובאת בלשון רבים. בכך מורה התורה לכל אדם: לא די בכך, שאתה תשמור את השבת; אלא עליך לפעול ולהשפיע בעניין זה גם על סביבתך. שאם השבת מתחללת בקרבת ביתך, הדבר פוגם בקדושת השבת שבתוך ביתך...
(חפץ חיים)

טז' – "מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה" (לא; יד')

לכאורה קשה למה דנים מחללי שבתות למיתה והלא דין הוא בשבת שפיקוח נפש דוחה שבת ומזה משמע שנפש ישראל למעלה מן השבת? אבל באמת כאשר אדם מישראל מחלל שבת ח"ו נכרתת נפשו מן השורש וממילא הוא גברא קטילא בלבד, ואין ערך לכל חייו, וזהו שאמרה תורה "מחלליה מות יומת" כי אינו כבר בגדר פיקוח נפש, כיון שאינו נפש כבר, כי בר קטלא הוא, משום "כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה" והריהו כאינו.

(הרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע)

מ.ב.

יז- "שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן" (לא; טו')

וְזֶה אִפְשָׁר רָמַז קֶרְאִין [הַפְּסוּק] "שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן", כְּלוּמָר
"שַׁבַּת" גּוֹפִיָּה, [עֲצָמוֹן] "שַׁבְּתוֹן" קָטָן. רָמַז לְשַׁעָה אַחַת קֶדֶם.
"כָּל הָעוֹשֶׂה בּוֹ" בְּשַׁבַּת - "מְלָאכָה יוֹמֵת", אֲבָל בְּשַׁעַת
הַתּוֹסֶפֶת שֶׁהוּא שַׁבְּתוֹן, לֹא.
(הַחִיד"א - כָּסֵא דְדוּד דְּרוּשׁ יֵא)

ח"י- "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת"
(לא; טז')

אם אדם מישראל שומר שבת כהלכתה דבר זה נותן לו
חיות וכח שיוכל לעבוד את השי"ת בשאר ימות השבוע,
וממילא כשמגיע שבת הבאה כבר נקל לו יותר להגיע
לקדושת השבת. וזה שאמר הכתוב ושמרו בני ישראל את
השבת, וזה יעזור להם לעשות את השבת הבאה.
(קדושת לוי)

יט'- "ויאמר חג לה' מחר" (לב; ה')

תִּימָה גְּדוֹל בְּזֶה, וְכָבֵד אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה תִּבֶּת
"וַיֵּבֶן מִזְבֵּחַ" שֶׁכּוֹנֵתוּ הֵיטֵה לְשָׁמַיִם, אֲךָ הַחַג הַזֶּה מֶה נֶאֱמָר
בוֹ, וַאֲיךָ הַתּוֹרָה כְּתִיבָה זֶה? וְאַמָּנָם הַסּוּד הַנִּמְרָץ בְּזֶה
שֶׁהֲלֹא הָעֵגֶל נַעֲשֶׂה בִּי"ז בְּתַמּוֹז וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת, וְעַתִּיד
הַקֵּב"ה לְהַפְּכוֹ לְיוֹם טוֹב, וְנִמְצָא "חַג לַה' מָחָר" בְּעֵצָם,
ו"מָחָר" זֶה לְאַחַר זְמַן. שֶׁבִלְתִּי שֶׁל לֶקֶט לְהַרְמ"ז מִגּוּרֵי הָאֶרֶץ"
ז"ל.

(הַחִיד"א - נֶחֱל קְדוּמִים)

כ' – "סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וגו'" (לב; ח')

פרוש, כי האדם שרוצה ח"ו לעבור על כל התורה צריך זמן, כגון שיבוא פסח ויאכל חמץ בפסח, ויאכל חדש לפני העמר, ולא יתענה ביום הכפורים, וכיוצא לעבור על כל הלאוין ולהמנע מלקיים העשין צריך זמן מה אבל העובד עבודה זרה אין צריך שום זמן, כי ברגע ההוא עבר על כל התורה, דהמודה בעבודה זרה כאלו כופר בכל התורה כולה.

וזה שנאמר "סרו מהר" בלי שום זמן "מן הדרך אשר צויתם". וכי תימא איך אפשר דסרו מהר וכו' והלא צריך זמן לעבור על כל התורה? לזה אמר "עשו להם עגל מסכה", וכל המודה בעבודה זרה, כפר בכל התורה כולה, ויפה אמרתי "סרו מהר". מפרשים. (החיד"א – נחל קדומים)

כא' – "ועתה הניחה לי" (לב; י')

פרוש מה שטענת "לי צוית, להם לא צוית", גם מה שאמרתי "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", וכל מקום שנאמר "לי" אין לו הפסק והכונה לעולם, עתה תניח מן הצד טענות "לי" ויחר אפי וכו'. מפרשים. (החיד"א – נחל קדומים)

כב' – "למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (לב; יא')

כך אמר משה רבינו והליץ זכות לפני הקב"ה: הלא זה עמך

אשר הוצאת עכשיו מארץ מצרים, הבט וראה מהיכן באו
רק זה עתה? הלא ממקור הזוהמה והגילולים המה יוצאים,
מערוות הארץ, ומה לך כי תלין עליהם?
(האלשיך הקדוש)

כג' – "ושני לחת העדות..." (לב; טו')
לחת כתיב, שהיו שתיהן שוות (רש"י).
עשרת הדברות שהיו כתובות על שני לוחות העדות ככה הן
מתחלקות: על לוח אחד המצוות שבין אדם למקום, ועל
הלוח השני המצוות שבין אדם לחברו. וזו כוונת רש"י: "שהיו
שתיהן שוות", כלומר, שנותן התורה נתן שתיהן כאחד ואי
אפשר להפרידן זו מזו, ואין לבכר זו על זו. אין יוצאים רק
בקיום המצוות שבין אדם למקום בלי לקיים המצוות שבין
אדם לחברו, וכן להיפך.
(נזר אהרן)

כד' – "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (לב; לד')
יש לפרש פסוק זה לטובה: "וביום פקדי" כשאדונם על איזה
חטא שיעברו, "ופקדתי עליהם חטאתם" – אזכור להם
חטא העגל שהוא יותר חמור ובכל זאת סלחתי להם, א"כ
בוודאי על שאר חטאים אמחל להם.
(הרה"ק מאמשינוב זי"ע)

כה' – "וימהר משה ויקוד ארצה" (לד; חי')
אומר ה"כלי יקר" מדוע מיהר משה. אלא, כיון שראה משה
שהקב"ה הולך ומוסיף דור ועוד דור. "פוקד עוון אבות על
בנים ועל בני בנים, על שלשים ועל רבעים" היה מתיירא פן

יוסיף עוד כמה דורות. על כן, "וימהר משה ויקוד ארצה
וישתחו"...

כו'- "וביום השביעי יהיה לכם קדש" (לה; ב')
רבותינו זכרונם לברכה פרשו כי כתיב "לך" או "לכם"
להנאתכם.

וזה יאמר שאפלו באכילה ומלבוש של שבת יהיה לכם כונה
שהוא לכבוד שבת דוקא, וזה שנאמר "יהיה לכם" אפלו מה
שהוא להנאתכם, יהיה "קדש", שהכל לכבוד ה' שציונו
לכבד השבת. ספר קרן אור פני משה.
(החיד"א - נחל קדומים)

כז'- "לא תבצעו אש בכל משבתיכם ביום השבת" (לה; ג')
כלפי מה שהקדים שהשבת שלום, ועל כן ויקהל משה, לזה
אמר "לא תבצעו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", שלא
תעשו מחלקת וכעס כמו שאמרו בתקונים, ואם בכל הימים
אסור, ק"ו ביום השבת שהוא שלום, ועל זה עומד העולם.
(החיד"א - כסא דוד דרוש יא)

כח'- "וכל סכם לב בכם" (לה; י')
ראשי תבות "בחול", לרמז כי אין מלאכת המשכן דוחה את
השבת, כמו שאמרו פרק קמא דיבמות.
(החיד"א - פני דוד)

כט'- "ראו קרא ה' בנשם" (לה; ל')
ראשי תבות "יקרב", לפי שהוא היה מקריב עצמו לדבק בו
יתברך בתורה ובמצוות, לך ה' קרבו, כמו שאמרו הבא

ליטהר מסייעין אותו.
(החיד"א - חומת אגף)

ל- "והמלאכה היתה דים" (לו, ז')

אפשר לומר עוד במסורה הנזכר במה שאמרו ז"ל דליום
הדין שואלים לאדם עסקת בתורה פלפלת בחכמה? ואם
למד מקרא משנה וכו' עד מעשה מרכבה ושעור קומה.
וישתומם האדם כי אף גדולי הדורות הללו לא יגיעו לשליש
ולרביע. אמנם כתבו ז"ל דאם האדם עוסק בתורה תדיר
במקום שלבו חפץ יצא ידי חובתו, וזהו שאמר: והמלאכה
היתה גדולה, מלאכת התורה ארכה מארץ מדה ורחבה מני
ים, ומה נעשה כי יקום אל וכי יפקד מה נשיבנו. לזה אמר
והמלאכה לא ליום ולא ליומים, כלומר אם ישקד על למודו
יום יום ועושה תורתו קבע ולא ליום ולא ליומים כי אם
תדיר, אז, "והמלאכה היתה דים" ויוצא ידי חובתו.
(החיד"א - פני דוד)

{ליקט וערך בס"ד מאיר בצלאל}

שבת שלום ומבורך!

**לזכות: אביטל בת רבקה רחל תחי', לבי בת אביטל תחי',
ישי בן אביטל הי"ו, אושרה בת פרלה תחי', אודליה בת
אושרה תחי'.**

**לזכות ולרפואת: פרלה בת מסעודה תחי', גילה אלגריה בת
פרלה תחי', אברהם בן אסתר הי"ו, בתושחע"י.
להבדיל**

לע"נ: סבי היקר חיים בן מרסדס ז"ל.

שלמה סלומון בן מסעודה ז"ל, תנצבה"א.

📖 "בית מדרש בוואצפ" 📖

להצטרפות לקבוצה, וכן לקבלת הפנינים ברשימת תפוצה

שלחו וואצפ 0546481400

לקבלת הפנינים במייל

mb651990@gmail.com

בית מדרש

בוואצפ

להצטרפות

0546481400

